

НЕКЛАСИЧНИЙ ДИСКУРС ФІЛОСОФСЬКОЇ ПАРАДИГМИ

Елементи неklasичності, що почали методологічно формуватися в період латентної філософської кризи XIX завершилися тотальним запереченням фундаментальної філософії як такої в кінці в XX століття. В результаті сформувалась дивна і навіть парадоксальна ситуація індивідуального ставлення до будь-якої філософії не тільки з боку масової свідомості, але й з боку інтелектуальної еліти. Автор звертає увагу на те, що на периферії класичної філософії формувались елементи неklasичної філософської парадигми, що несуть в собі евристичні можливості формування структурно цілісного неklasичного філософського дискурсу. Визріла внутрішньо філософська необхідність у формуванні неklasичного філософствування як цілісної, але водночас відкритої системи. Саме елементи неklasичного філософствування вимагають системного оформлення в процесі творчого синтезу, що закладає нові теоретичні засади як для формування нового аксіологічного та інтелектуального статусу філософії в суспільстві, так і для ефективного вирішення стратегічних цивілізаційних завдань.

Ключові слова: класична філософія; неklasична філософія; парадигма; метафізика; неklasична епістемологія; дискурс.

Постановка проблеми. Сучасний стан філософствування відображений рівнем недовіри з боку суспільства до філософії, починаючи зі студентів, і закінчуючи державними діячами. У той же час перманентна криза фундаментальної філософії містить нові можливості, нові пошуки, нові ідеї, які здатні переформувати сучасне «філософське поле».

Мета статті. Критика класичної фундаментальної європейської філософії, починаючи від Ніцше, продовжуючи Гайдеггером, і закінчуючи Деррідою, дозволяє не тільки аналізувати, а й концептуалізувати елементи «неklasичності», що і є основною метою нашого дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Головним приводом для виконання цього завдання є не тільки і не стільки сама криза класичної парадигми філософствування, що охопила філософію з кінця XIX століття, а те, що саме вона призвела до формування неklasичних методологій XX століття. І хоч почала народжуватися нова мова, новий стиль неklasичного філософствування, але логіка творчого хаосу філософських пошуків вимагає визначитися з «точкою відліку», основним поняттям – «неklasикою».

Та як зазначає Д. Гаспарян «осмислене використання терміну «неklasичний» у застосуванні до філософії має географічну межу» [1, с. 7], тому що англійська філософська спільнота замість термінів «класика» і «неklasика» використовує поняття «аналітична» і «континентальна» філософія. «При цьому з досить таки значними смисловими погрішностями ми могли би уподібнити «аналітичний» дискурс «класичному»,

а «континентальний» – «неklasичному» [1, с. 7]. Але при такій спрощеній схемі, як далі зазначає дослідниця, існує небезпека плутанини в поняттях, тому що «континентальну» і «європейську» філософію англійські філософи часто використовують як синоніми. І це може призвести до того, що всю європейську філософію ми можемо ототожнити з «неklasичною», а це, звичайно, не відповідає дійсності.

У свою чергу європейські школи мають свої термінологічні особливості. Так, для французів характерне ділення на «метафізику» і «постметафізику», для німецької школи характерне ділення на «модерн» і «постмодерн». А тому, як зазначає Д. Гаспарян, стосовно походження терміну «класика» чи «неklasика», «не буде великою помилкою, якщо ми будемо вважати його інтелектуальним дітищем вітчизняної філософської спільноти, а джерела походження зведемо до вкорінених у науковому середовищі термінів «класична» і «неklasична» наука (наприклад, математика, логіка, фізика)» [1, с. 8]. В даному випадку мається на увазі теоретичний досвід російської філософської школи, що спирається на ідеї М. Мамардашвілі в роботі «Класичний і неklasичний ідеали раціональності».

Тобто філософські спільноти на сьогоdnішньому етапі не мають єдиного топологічного світу. Навпаки, він настільки розколотий на рівні когнітивних базових універсальних термінів, що не дозволяє навіть розпочати дискусію щодо формування філософської парадигми.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи філософські нарративи, Д. Гаспарян стверджує, що з точки

зору історії філософії більш коректним є використання поняття пари «метафізика»/«постметафізика», тому що і антична, і середньовічна, і новоевропейська філософія називала себе «метафізикою». А термін «постметафізика», що з'явився в філософії, і з точки зору логіки, і точки зору історії є, на перший погляд, доречним. Але цей новітній термін через префікс «пост-» отримав такі значення когнітивних явищ, що лежать за межею філософствування. Тому двозначна конотація поняття «постметафізика» призводить швидше до повного розриву з філософською традицією як такою. На підтвердження останнього «постметафізичний» кінець XX століття проходив під лозунги «Кінця Філософії», редукуючи і розчиняючи її в літературі.

Аналізуючи більш поширене використання пари понять «модерн» і «постмодерн», що вкорінилося в європейській філософії, Д. Гаспарян звертає увагу на їх зовнішнє, поза філософське походження. «Їх по праву можна віднести до сфери культурології, наприклад до мистецтва: живопису, архітектури чи літератури» [1, с. 9]. Такий формально вірний культурологічний підхід, що робить філософію частиною культурного топосу, несе в собі латентну небезпеку тлумачення філософії з поза-філософських засновків.

Осмилення філософії з точки зору культурології є не тільки можливим і необхідним підходом, але не тотожним філософському. Філософія користується граничними поняттями, тобто своєю метамовою, що дозволяє і вимагає самовизначення. Інакше ми знову впадаємо в чергову, але вже в історично-типову редукцію філософії.

Що стосується пари термінів «класика» і «некласика», то тут ми, на перший погляд, бачимо теж подібний зовнішній філософський підхід, бо в ньому проглядається безпосередній вплив науки. Але, окрім зовнішніх збігів революційних відкриттів XX століття, як у фундаментально природознавчих науках, так і в методологічних пошуках філософії кінця XIX – початку XX століття, існує суттєвий теоретичний сенс використання саме цих понять. Не випадково саме природознавчі науки в методологічному сенсі почали наближатися до філософії, а не філософія до них.

І хоч в методологічному аспекті сучасна світова філософія виділяє цілий плюралістичний спектр методологій, «ми говоримо про дві стратегії філософствування, беручи до уваги фактичний стан сучасної філософії. А воно таке, що на сьогоднішній день існують дві методологічно нерелевантних одна одній групи стратегій, своєрідність яких полягає в тому, що, незважаючи на їх нерелевантність, обидві вони є філософськими» [1, с. 16].

На підтвердження цієї тези необхідно виділити основні аспекти, які структурують некласичний філософський дискурс. Саме тому **об'єктом** нашого дослідження є внутрішньо філософські процеси, які формують перспективи сучасного філософствування. **Предметом** аналізу є пошук фундаментально взаємопов'язаних структурних елементів, що створюють умови для формування дискурсу некласичної парадигми філософствування.

У зв'язку з цим необхідно зазначити, що елементи «некласики» формувались в період біфуркаційних криз історії класичної європейської філософії. Так,

перша криза фундаментальної філософії була пов'язана з кризою класичної метафізики в епоху античного еллінізму і одночасно в епоху становлення християнства. Як зазначив Я. Пелікан, «...апологетика проти класицизму все більше і більше ставала однією зі складових церковного богослов'я і продовжувала залишатися такою в більшості великих систем християнської думки аж до епохи Просвітництва, коли християнське вчення знову опинилося в обороні і було змушене переосмислити свою колишню перемогу в суперечці з класичною думкою» [4, с. 38]. Головна особливість наряду ранньохристиянської опозиції стосувалась не тільки античного язичництва і навіть не тільки до античної філософії, а й філософії як такої, що як не дивно, повністю збігається із сучасними претензіями до класики.

Тому виникає **завдання** у методологічному позначенні маркерів, основних «демаркаційних» пунктів, що дозволяють виділити предмет некласичної парадигми філософствування.

Автор дослідження «Некласична філософія» Д. Гаспарян виділяє такі елементи:

1. Невизнання аксіом як незаперечного знання і критичне ставлення до постулатів класичної парадигми.

2. Явна або прихована схоластичність класичної філософії, а звідси і «бунт проти понять» з боку некласики, що призводить до неприйняття опорних категорій класичної метафізики.

3. Абсолютизація свідомості, мислення, суб'єкта.

4. Неадекватність засобів мови класичної філософії до реальності світу, онтологічна недооцінка, а звідси гносеологічна редукція почуттєвого способу буття до мислення.

Ціла плеяда сучасних філософів, свідомо відходячи від класичного логоцентризму, пов'язали некласичну раціональність з міждисциплінарністю або ж «лінгвістичним поворотом». Переосмилення класичної епістемології призвело до розширення епістемологічної сфери, що бере до уваги не тільки наукову, але й соціально-культурну реальність. Цілий спектр когнітивних досліджень вимагає все ж таки провести демаркаційну межу з класичною епістемологією.

Згідно з дослідженнями В. Лекторського, «класичною епістемологією стала тільки у XVII ст., після відомого «епістемологічного повороту», коли теоретико-пізнавальна тематика стала для філософії центральною, а епістемологія почала грати роль «першої філософії» [3, с. 9]. Тим не менше, класична епістемологія стала основою не стільки філософії, скільки наукоцентризму. В. Лекторський звертає увагу на те, що «для Канта факт існування наукового знання є фундаментально виправданим. Два питання його «Критики чистого розуму» – «як можлива чиста математика» і «як можливо чисте природознавство» – не ставлять під сумнів виправданість даних наукових дисциплін, а лише намагаються виявити умови їх можливості. Цього не можна сказати про третє питання кантівської «Критики» – «як можлива метафізика» – філософ намагається показати, що з епістемологічної точки зору остання неможлива. Для неокантіанців епістемологія можлива лише як теорія науки» [3, с. 14–15]. А тому сциєнтизм XIX–XX ст., що намагався побудува-

ти світогляд поза філософією, є теоретичним і практичним наслідком саме класичної епістемології.

Тим не менше, вже з початку ХХ ст. в середині самої науки починають відбуватися неklasичні флуктуації. Цікаво, що саме фізика, яка легітимізувалася як взірець сцієнтизму, почала демонструвати епістемологічні аномалії. І вже «в останні десятиліття ХХ ст. почала складатися неklasична епістемологія, яка відрізняється від класичної за всіма основними параметрами» [3, с. 15]. Лекторський визначає такі основні принципи неklasичної епістемології:

1. Відмова від абсолютистського критицизму. Тобто пізнання не починається з «нуля», з порожнечі, з сумніву, з недовіри. А значить, знання не суперечить вірі. Віра і знання перестають бути взаємовиключеннями. Віра починає тлумачитися як частина наукового пізнання. Віра розуміється як інтуїція знання, як його дологічна або неформально логічна форма існування. Віра виходить за рамки релігійної свідомості та отримує більш широке філософське тлумачення когнітивних процесів.

2. Відмова від фундаменталізму. Формування цілого спектру методологічних засобів призвело до різних форм опису реальності. Відомим і вже хрестоматійним став приклад математичного опису природи світла в фізиці. Принцип доповнюваності – один із принципів квантової механіки, запропонований Нільсом Бором, став своєрідним зразком неklasичного епістемологічного опису.

3. Відмова від суб'єктоцентризму. В класичній епістемології панує абстрактний антропологізм, що виходить із аксіоматичної даності суб'єкта. Відсторонений від об'єкту пізнання суб'єкт класичної епістемології виступає головним джерелом встановлення правил пізнання.

4. Відмова від наукоцентризму. Наука вже не виступає в ролі єдиного монопольного критерію істинності в процесі пізнання реальності.

А тому «неklasична епістемологія – не тільки новий етап у розвитку епістемології, але новий спосіб розуміння реальності і людини. Неklasична епістемологія відкриває багато в чому нове поле досліджень, вельми значущих для розуміння сучасних соціальних і культурних процесів» [3, с. 23].

Засновником, або першим представником неklasичної філософії Д. Гаспарян вважає І. Канта: «Саме цей шановний мислитель заклав найнебезпечніші міни під величну будівлю класичної метафізики, і не буде великим перебільшенням, якщо ми назвемо його самим першим по-справжньому неklasичним філософом» [1, с. 22]. Але з історико-філософської точки зору, коректно буде визнати, що саме раннє християнство формувалося як свідомо онтологічна опозиція античній метафізиці, в результаті чого була сформована неklasична онтологія. Якщо класична або антична філософія формувалася як абстрактно-логічна метафізична парадигма, то християнська формувалася як конкретно-персонологічна метафізика.

Тим не менше, онтологія античної філософії отримала потужний методологічний поштовх у філософії західноєвропейського Середньовіччя, Відродження та особливо Нового часу, що і сформувало цілісний

дискурс класичної філософської парадигми. Його вплив мав тотальний характер не тільки для самої філософії, але й для всієї західноєвропейської культури. Безпосередньо філософія впливала на методологію формування новонародженої європейської науки, що, врешті решт, призвело спочатку до ототожнення філософії з наукою (логоцентризм Гегеля), а потім до витіснення філософії наукою в епоху сцієнтизму (позитивізм та прагматизм).

Тотальний характер впливу класичного дискурсу на додаток до загальноісторичних процесів призводив до того, що елементи неklasичної онтології, що будувалась на основі трансцендентального персоналізму та енергізму, залишались на периферії загальнофілософського дискурсу аж до екзистенціалізму ХІХ–ХХ століття. Саме в цей час відбуваються пошуки нарративів онтології неklasичної філософії.

Тим не менше, методологічна криза в історії західноєвропейської філософії епохи Середньовіччя дала можливість на основі патристичної онтології закладати елементи неklasичної гносеології (феорія) та антропології (ісихазм). Але навіть порівняно зі спробами осмислення патристичної онтології феорія як неklasична гносеологія та ісихазм як неklasична антропологія православного богослов'я до цих пір не знайшли свого місця у філософському топосі.

Такі сучасні європейські дослідники як «В. Такаїс, Л. Бенакіс і Г. Подскальські намагаються довести, що раціональна теологія, побудована як наука, в добу середньовіччя існувала лише в Західній Європі. Там же розвивалась і логіка, яка слугувала для теології методологічним базисом. Візантійська ж теологія залишалася так само ірраціональною, як і в патристичний період» [7, с. 11]. Але думка про те, що філософія в епоху Середньовіччя розвивалась лише в Західній Європі, є частково правильною, тобто за умовою, що в основу філософії закладається логоцентрична класична гносеологія. Елементи ж неklasичної гносеології своїм ядром мають феорію як методологію етико-естетичної трансформації, що в решті решт провітлює енергією Духа Святого не тільки розум, а й все єство цілісної природи людини.

Та на жаль, з різних причин візантійська філософія, яку можна розглядати як джерело неklasичної метафізики, і по сьогодні залишається не достатньо вивченим феноменом. «Здійснений аналіз праць, присвячених історії візантійської філософії, дає змогу зробити висновок, що її вивчення загалом не вийшло за межі ембріонального розвитку, зокрема, пошуки схем для інтерпретації багатого фактичного матеріалу ще не стали основою відкриття дослідницької парадигми, адекватної об'єктові вивчення» [7, с. 31].

Філософію християнства можна визначити як містичну парадигму метафізики персоналізму. Містична парадигма метафізики розкривається в християнстві через енергію Божественної Любові до світу, до людини. Тому неklasичну метафізику християнства характеризують як метафізику Любові. А якщо Бог – це Любов, то він розкриває свою таємницю через Істоту, яка здатна любити, тобто через Особистість (Христа), а не в пантеїстичному сенсі. Тому абстрактне буття Античності переосмислюється в персоналіс-

тично-екзистенційному смислі. Абстрактний монотеїзм давніх греків метафізика християнства перетворює в подію реальної зустрічі людини з Богом, якого пізнати неможливо, але який сам відкрився історії. Доведення своєї Божественності відбулося як подолання смертної природи людини. Воскресіння і безсмертя цілої людини (не тільки душі, але й тіла) – ось центральна вісь християнської онтології, що було для освіченого грека безумством. Філософія розумілась не в схоластичному сенсі, не в смислі філософської школи, не в смислі теорії, що стала основою класичної метафізики, а як справа життя, як обожнення не тільки невидимої природи (мислення), але й видимої (тіла, матерії). Справа подолання смерті – мета неklasичної онтології християнства. Реальна зустріч з Богом – це зустріч зі своїм безсмертям, яке перетворює природу людини Божественною енергією Святого Духа.

Але «перемога ортодоксального християнського вчення над класичною думкою було до певної міри пірровою, бо те богослов'я, яке перемогло грецьку філософію, з тих самих пір продовжувало формуватися під впливом мови і думки класичної метафізики» [4, с. 42].

Стало вже майже загальним положення про анти-метафізичність неklasичної філософії. Але найбільш глибокий критик класичної метафізики М. Гайдеггер навпаки найбільшою провиною класичної філософії вважав «забуте буття», яке почалось з Античності. Це «забуте буття» стало забуттям філософії як такої. Тому, не зважаючи на те, що раннє християнство можна розглядати як джерело неklasичної метафізики, з початком християнської ери «філософія і філософські проблеми як би зникли з поля зору християнських мислителів на пів тисячоліття або навіть більше» [4, с. 41].

І західноєвропейська традиція формувалася саме на принципах античної метафізики. А тому криза класичної абстрактної метафізики в епоху пізнього Середньовіччя знайшла своє продовження в різних формах логоцентризму. Пізніше наукові революції Нового часу сформували гносеологічну проблематику, що і стала центром філософських досліджень, що і сформувало своєрідну абсолютизацію пізнавальних функцій філософії у формах сцієнтизму.

Саме обмеженість раціоналізму в західноєвропейській філософії дійсно усвідомив І. Кант. Але історичний хід класичної парадигми призвів до ототожнення філософії з наукою. Врешті-решт новонароджена наука, що вийшла з надр філософії з часом почала замінювати, а пізніше й витіснити собою філософію. ХХ століття це не тільки кульмінація сцієнтизму, але і його крах.

Але криза онтологічної і методологічної проблематики класичної парадигми мала би лише історико-філософський характер, якби не суспільні трансформації, що стали реалізовуватися у класичній соціальній філософії епохи Просвітництва. Класична абстрактна метафізика з класичною абсолютизацією раціоналізму формували класичні соціальні проекти універсальної цивілізації. Як зазначає Дж. Грей в роботі «Поминки за Просвітництвом», «ключовий просвітницький проект створення раціональної і єдиної цивілізації, де культурні відмінності стали політично мар-

гіналізованими, проникає в роботи просвітителів з філософії історії на кожному кроці, незалежно від того, приймають вони чи відкидають теорію прогресу, що з упевненістю передрікає злиття культур в єдину цивілізацію» [2, с. 279].

І лише катастрофічне ХХ століття, що намагалось звільнитись від національних, релігійних, історичних та інших неуніверсальних соціальних особливостей, змусило почати переосмислювати класичні концепції філософії суспільства, засновки яких були сформовані модерною філософією Нового часу. Результатом останнього з середини ХІХ і протягом ХХ століття стало формування різних форм неklasичної соціальної філософії. Починаючи від цивілізаційних теорій О. Шпенглера і А. Тойнбі, і закінчуючи сучасними теоріями нації як конкретного соціального організму. Але справжнім ударом для класичної абстрактно-універсальної соціальної філософії стало явище націоналізму, яке за твердженням І. Берліна майже ніхто в ХІХ–ХХ ст. не передбачав. Ця, з точки зору класичної універсалістської соціальної філософії, аномалія, стала основною суспільною силою ХХ століття, що трансформувало глобальний світ.

Але особливо криза класичної філософської парадигми позначилась на філософській антропології. На фоні абстрактної антропоцентричності філософських систем модерну, соціальні проекти науково-технічних цивілізацій ХХ століття привели людину до ролі незначного «гвинтика» у великому соціальному механізмі, де роль техніки займає кращу аксіологічну нішу, ніж реальна людина. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. – це криза класичного філософського антропологізму, який започаткував процес формування різних форм неklasичної антропології (постнеklasика, синергетична антропологія С. Хоружого).

У кінці ХХ століття вся класична наука, що сформувалась на засадах класичної філософської парадигми, прийшла до необхідності формування неklasичних підходів. Некласичні теорії фізики, що почались з теорій А. Ейнштейна, Н. Бора на початку ХХ ст., в його кінці закінчились формуванням теорії синергетики І. Пригожина. В результаті синергетичні методології запустили механізм формування системи неklasичної наукової парадигми.

В той же час неklasичні форми філософії, які сформувались у різних сферах сучасної філософії, до цих пір не розглядалися як цілісна і систематична парадигма. Необхідність узагальнення і концептуалізації неklasичних підходів як в філософії зокрема, так і в науках взагалі, призводить до необхідності формування складної, але цілісної системи неklasичного філософствування. На думку автора, це дозволить нарешті подолати не тільки кризу класичної філософії і подолати «Смерть Філософії», але й намітити стратегічні напрямки розвитку сучасної і майбутньої філософії [5].

Та особливість неklasичної філософії полягає не в тому, що вона має механічно, або діалектично замінити класичну. На думку автора, вона є парадоксально відкритою відносно автономною щодо «класики» системою філософствування, що здатна оцінити сильні риси «класичності», але, одночасно, дозволяє осмислити граничні межі останньої. При цьому неklasичне

філософствування може розвиватися як негомогенна і плюральна система. Хоча з іншого боку, це неплюральна система, що релятивізує філософію до її тотальної деконструкції, тому що неklasична онтологія формується на трансцендентальному персоналізмі.

Це призводить до того, що неklasичне філософствування знаходить важливе місце і для релігії, яку вона, філософія, не поглинає, і не може навіть це зробити. Релігія стає тим потаємним, але не обов'язково ірраціональним (можливо, іншорациональним) початком і кінцем будь-якого філософствування, що ніяк не може допустити за собою класична філософська парадигма. Так, в гегелівській системі релігія займала місце початкової форми свідомості. На вершині «Абсолютного Духу» релігія діалектично поглинається філософією.

В свою чергу релігійний і етико-естетичний елемент в неklasичній філософії стає визначальною частиною когнітивної функції науки. Такий підхід ускладнює структуру наукового світогляду, але не отожднює науку з релігійним та моральним життям особистості. На основі трансцендентальної персонологічності філософія неklasичної парадигми формує ставлення не тільки до класичної науки, але й примушує кардинальне переосмислення науки як складного мислення, яке завжди на «межі» з позамежним і цим світом. Неklasична філософія вбирає в себе науку, але при цьому не отожднюється з нею, зберігаючи свою світоглядно-утворюючу когнітивно-евристичну унікальність і дистанційність по відношенню до науки.

Висновком нашого дослідження є твердження, що визріла внутрішньо філософська необхідність у формуванні неklasичного філософствування як цілісної, але водночас відкритої системи. Така постановка проблеми в сучасній філософії видається досить актуальною, хоча з іншого боку, навіть дивною, тому, що елементи її формування досить явно простежуються протягом усієї історії філософії. І це вимагає окремого історико-філософського дослідження.

Але елементи неklasичності, що почали методологічно формуватися в період латентної філософської кризи XIX ст., завершилися тотальним запереченням фундаментальної філософії як такої в кінці XX століття. В результаті сформувалась дивна і навіть парадоксальна ситуація індиферентного ставлення до будь-якої філософії не тільки з боку масової свідомості, не тільки з боку інтелектуальної еліти, але, й це катастрофічний симптом, і серед самих же професійних філософів.

Але в епоху тотальної суспільної і глобальної кризи, кому як не професійним філософам розуміти, що в прямому сенсі розруха починається в голові. Там цей хаос може і закінчитися при умові формування нової філософської парадигми, бо, як відомо, немає нічого більш практичного, ніж добра теорія. Саме елементи неklasичного філософствування вимагають системного оформлення в процесі творчого синтезу, який дозволить виробити стратегічні цивілізаційні напрями. Результатом останнього повинно стати формування нового аксіологічного та інтелектуального статусу філософії в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Гаспарян Д. Э. Введение в неклассическую философию / Д. Э. Гаспарян. – М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2011. – 398 с.
2. Грей Дж. Поминки по Просвещению: политика и культура на закате современности / Дж. Грей; пер. с англ. Л. Е. Пряславцевой, Е. Рудницкой, М. С. Фетисова и др.; подобщей ред. Г. В. Каменской. – М. : Праксис, 2003. – 368 с.
3. На пути к неклассической эпистемологии / Рос. акад. наук, Ин-т философии; Отв. ред. В. А. Лекторский. – М. : ИФРАН, 2009. – 237 с.
4. Пеликан Я. Христианская традиция. История развития вероучения. Возникновение католической традиции [100–600]. Том 1. – Москва : Культурный центр «Духовная библиотека». – 375 с.
5. Після філософії: Кінець чи трансформація? / Упоряд. К. Байнес. – Київ : Четверта хвиля, 2000. – 432 с.
6. Хоружий С. С. Очерки синергической антропологии. – М. : Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2005. – 408 с.
7. Чорноморець Ю. Візантійський неоплатонізм від Діонісія Ареопігита до Геннадія Схоларха. – К. : Дух і Літера, 2010. – 568 с.

В. А. Ігнат'єв,

канд. филос. наук, доцент, заведуючий кафедрой философских и гуманитарных дисциплин
ЧВУЗ «Кропивницький інститут державного та муніципального управління»
г. Кропивницький, Україна

НЕКЛАССИЧЕСКИЙ ДИСКУРС ФИЛОСОФСКОЙ ПАРАДИГМЫ

Элементы неклассичности, что начали методологически формироваться в период латентного философского кризиса XIX ст., завершились полным отрицанием фундаментальной философии как таковой в конце в XX век. В результате сформировалась странная и даже парадоксальная ситуация индиферентного отношения к любой философии не только со стороны массового сознания, но и со стороны интеллектуальной элиты. Автор обращает внимание на то, что на периферии классической философии формировались элементы неклассической философской парадигмы, несущие в себе эвристические возможности формирования структурно целостного неклассического философского дискурса. Созрела внутренне философская необходимость в формировании неклассического философствования как целостной, но одновременно открытой системы. Именно элементы неклассического философствования требуют системного оформления в процессе творческого синтеза, что закладывает новые теоретические основы как для формирования нового аксиологического и интел-

лектуального статуса философии в обществе, так и для эффективного решения стратегических цивилизационных задач.

Ключевые слова: классическая философия; неклассическая философия; парадигма; метафизика; неклассическая эпистемология; дискурс.

V. A. Ignatyev,

PhD, Associate Professor, Head of the Department of Philosophy and Humanities
PVNZ "Kropyvnytskyi Institute of State and Municipal Government", Kropyvnytskyi, Ukraine

DISCOURSE NON-CLASSICAL PHILOSOPHICAL PARADIGMS

The current state of philosophizing is reflected by the level of distrust of the society to philosophy, starting from students and ending with government officials. However, permanent crisis of fundamental philosophy includes new opportunities, new search activity, new ideas that are able to reformat «the philosophical field».

The aim of the study is the analysis and conceptualization of elements of «non-classicality». The object of our study is internal philosophical processes that shape modern non-classical philosophical perspectives. The subject of the analysis is search for fundamentally interconnected structural elements that create the conditions for non-classical paradigm of discourse philosophizing.

From the historical and philosophical points of view, early Christianity was formed as a conscious ontological opposition to ancient metaphysics, resulting in formation of non-classical ontology. Elements of non-classical epistemology have theory as methodology of ethical and aesthetic transformation as its core. From the mid-nineteenth century and throughout the twentieth century various forms of non-classical social philosophy started to appear. The end of XX – beginning of XXI centuries is the crisis of philosophical anthropologism, which started the formation of various forms of non-classical anthropology (synergetic anthropology). The conclusion of the study is the need for synthesis and conceptualization of non-classical approaches including both philosophy and science in general, making it necessary to form a complex but coherent system of non-classical thinking. According to the author, it will allow not only to finally overcome the crisis of classical philosophy and «Death of Philosophy», but also identify strategic directions and future development of modern philosophy.

Key words: classical philosophy; philosophy nonclassical paradigm; metaphysics; nonclassical epistemology; discourse.

Рецензенти: *Лозко Г. С., доктор філос. наук, професор;*
Предко О. І., доктор філос. наук, професор.

© Ігнат'єв В. А., 2017

Дата надходження статті до редколегії 10.05.17